

Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексам (промисловості, АПК і сільського господарства, будівництва, транспорту, зв'язку та інформатики, сфери послуг).

Доценко І.О.

аспірант кафедри фінансів та банківської справи

Хмельницького національного університету

м. Хмельницький, Україна

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ

Управління із застосуванням механізму управління ризиками може досягти необхідного результату лише за умови поєднання відповідно спрямованого взаємовпливу усіх його елементів. Процес формування механізму управління економічними ризиками підприємства необхідно розпочати з характеристики його складових.

Розглянувши різні підходи щодо складу функцій управління [1, 2, 3, 4], а також погляди науковців на функції управління ризиками підприємства, вважаємо за доцільне виділити такі функції управління підприємницькими ризиками: прогнозування; організація; облік; аналіз; контроль; координація.

Методи управління підприємницькими ризиками можна поділити на три групи: якісні, кількісні та запропонований нами – комбінований метод.

Кожен фінансово-економічний важіль має свою характеристику і виконує визначену функцію. У сукупності ці важелі взаємозалежні і являють собою цілісну систему понять і показників, за допомогою яких організуються і регулюються фінансово-економічні відносини на підприємствах [5, с. 12].

Дія механізму управління ризиками підприємницької діяльності в системі економічної безпеки передбачає застосування таких груп важелів, які є рушійною силою механізму, як:

- соціальний важіль забезпечує готовність трудового колективу до впровадження заходів управління ризиками, спрямовує дію управлінських заходів на збереження досягнутих соціальних гарантій працівників в умовах ризику, недопущення скорочення робочих місць і погіршення умов праці, створення ефективної системи стимулювання на підприємстві;

- фінансовий важіль забезпечує впровадження економічного механізму управління ризиками необхідними фінансовими ресурсами, шляхом застосування інноваційних фінансових інструментів та альтернативних джерел фінансування, виявляє майбутні фінансові потреби, оптимізує рух грошових ресурсів на підприємстві, реструктуризує борги;

- економічний важіль забезпечує ефективну діяльність підприємства в умовах впливу чинників ризику шляхом оптимізації виробничої програми, цінової політики, структури витрат, оборотних та необоротних засобів підприємства;

- правовий важіль забезпечують правовий захист при виникненні необхідності та юридичну підтримку в процесі функціонування підприємства в умовах ризику;

- організаційний важіль визначає можливість реалізації необхідних управлінських заходів та наявність відповідних ресурсів на підприємстві, повноваження права та обов'язки кожного суб'єкту управління підприємницькими ризиками в системі економічної безпеки підприємства;

- управлінський важіль забезпечує застосування в процесі управління доцільних стилів, методів і форм управління ризиками підприємства;

- техніко-технологічний важіль забезпечує модернізацію, оновлення виробничих фондів, впровадження техніко-технологічних інновацій в діяльність підприємства з метою зниження ступеня ризику [6].

Іншим важливим складовим елементом механізму управління підприємницькими ризиками в системі економічної безпеки є економічні інструменти, які забезпечують процес реалізації конкретних управлінських

рішень підприємства у сферах внутрішніх чи зовнішніх чинників впливу ризиків.

Страхування, диверсифікація, лімітування, резервування, реструктуризація, котролінг – це інструменти управління підприємницькими ризиками в системі економічної безпеки підприємства [7].

Ефективне функціонування механізму управління підприємницькими ризиками вимагає відповідного забезпечення. На основі аналізу фахової літератури [8, 9, 10] пропонуємо виділяти такі групи підсистеми забезпечення механізму управління ризиками підприємства в системі економічної безпеки підприємства: технологічна підсистема включає оновлення та модернізацію основних фондів, впровадження техніко-технологічних інновацій в діяльність підприємства; фінансова підсистема забезпечення визначення обсягу фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення формування та функціонування всіх систем механізму фінансового менеджменту суб'єкта господарювання, їх використання, своєчасне реагування на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, оцінку якості та ефективності; кадрове забезпечення включає визначення правил поведінки працівників, які за допомогою відповідних методів, важелів, інструментів та форм впливають на систему управління ризиками підприємства з метою забезпечення його економічної безпеки; інтелектуальна підсистема забезпечує збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, за умов впливу чинників ризику, тобто сукупності прав на інтелектуальну власність або на її використання, та на поповнення знань і професійного досвіду працівників підприємства; інтерфейсно – силове забезпечення включає нематеріальне позиціонування підприємства в зовнішньому середовищі, захист та посилення ділової репутації, іміджевої складової, фінансової та ділової історії підприємства, соціальної спрямованості, рівень захищеності підприємства з боку служби безпеки; екологічна підсистема забезпечує дотримання екологічних норм технології з випуску продукції, мінімізацію витрат підприємства від забруднення навколишнього середовища; політико-правове

забезпечення яке поділяється на дві підсистеми зовнішню і внутрішню. Зовнішня – державне нормативно-правове регулювання економічної діяльності підприємств. Внутрішня – нормативи і плани підприємства, які регулюють процес управління ризиками підприємства; інформаційне забезпечення включає систему збору, обробки, аналізу та перерозподілу інформації, засноване на захисті власної інформації, зокрема й конфіденційної, інформаційно-аналітичній роботі із зовнішніми і внутрішніми суб'єктами тощо; ресурсна підсистема забезпечення включає ефективну діяльність підприємства в умовах ризику шляхом оптимізації виробничої програми, цінової політики, структури витрат, оборотних та необоротних засобів підприємства; ринкова підсистема забезпечує застосування в процесі управління відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім, які генеруються ринковим середовищем.

Таким чином, основним завданням у підвищенні рівня організації діяльності підприємств легкої промисловості є створення дієвого механізму управління ризиками підприємства, який є головним індикатором його економічної безпеки. Механізм управління підприємницькими ризиками за допомогою економічних методів, інструментів, принципів, завдань, важелів покликаний виявити чинники ризику які впливають на діяльність підприємства та мінімізувати їх рівень, а також орієнтований на визначення та досягнення допустимого рівня підприємницького ризику, що дасть змогу підприємству забезпечити його економічну безпеку.

Література

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
2. Крамаренко Г. О. Финансовый менеджмент / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
3. Нижник В. М. Забезпечення економічної безпеки України в процесах євроінтеграційного розвитку / В. М. Нижник // Вісник Хмельницького

національного університету. Економічні науки. – 2005. – Ч. 2, Т.2, № 4. – С. 7–10.

4. Швиданенко Г. О. Управління капіталом підприємства / Г. О. Швиданенко, Н. В. Шевчук. – К. : КНЕУ, 2007. – 440 с.

5. Єпіфанов А. О. Обґрунтування фінансового механізму підприємства А. О. Єпіфанов, В. П. Москаленко, О. В. Шипунова // Фінанси України. – 2004. – № 1. – С. 3–13.

6. Кудлаєнко С.В. Наукові засади формування економічного механізму адаптації підприємств до кризових умов. / С.В. Кудлаєнко. – І Міжнародна науково-практична Internet-конференція «Управління економічною діяльністю промислових підприємств в системі сучасних глобалізаційних процесів», м. Хмельницький, 2011. Режим доступу: http://mev.hnu.at.ua/load/mizhnarodna_naukovo_praktichna_internet_konferencija. Дата звернення: 18.02.2012.

7. Кравченко В.А. Програма управління підприємницькими ризиками: зміст і етапи розробки / В.А. Кравченко // Проблеми системного підходу в економіці: електронне видання Інституту економіки і менеджменту. – 2008. – № 1. – Режим доступу: <URL <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/>>. Дата звернення: 21.03.2012.

8. Балабанов И. Т. Основы финансового менеджмента : [2-е изд., доп. и перераб.] / И. Т. Балабанов. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 512 с.

9. Карасева И. М. Финансовый менеджмент / И. М. Карасева, М. А. Ревякина, [под. ред. Ю. П. Анискина]. – М: Омега-Л, 2006. – 335 с.

10. Осташков А. В. Финансовый менеджмент / А. В. Осташков. – Пенза : Пенз. гос. ун-т, 2005. – 125 с.